

MILJØstyrelsen
Erhverv

21. april 2008
j. nr. MST-147-00022
san

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGET

Kommissionens forslag om opstilling af miljømærkekriterier for produktgruppen tekstiler under EU's miljømærkeordning (Blomsten).

Resumé

Kommissionen har fremsendt forslag om fastsættelse af kriterier for tekstiler. Forslaget til miljømærkekriterier er udarbejdet af en arbejdsgruppe under Kommissionen, ledet af Frankrig. Det er 3. version af kriterier til produktgruppen "tekstiler". For de nu fremsatte kriterier fremlægger Kommissionen ikke markedsdata for, hvorledes og hvor meget forslaget vil betyde for miljøbeskyttelsesniveauet i EU, men det er vurderingen, at miljømærkekriterierne niveaumæssigt placerer sig tilfredsstillende i forhold til eksisterende national og EU lovgivning mht. miljø- og sundhedsskadelige kemikalier. Vigtige kriterier er de krav, der stilles i selve tekstilproduktionen, der ofte finder sted i tredjeverdenslande.

Kommissionen udsendte d. 9. april, kl. 20.02 de endelige forslag til afstemning. Forslagene indeholder sidste øjeblikændringer, der ikke er argumenteret for. Det drejer sig bl.a. om krav til flammehæmmere og brugen af f.eks. lugthæmmende biocider. For en del af ændringernes vedkommende er det på nuværende tidspunkt ikke muligt at se de endelige konsekvenser, og regeringen er derfor forbeholden overfor en del af disse ændringer. Det fremgår af den endelige regeringsholdning og indstilling, at Danmark lægger afgørende vægt på at halogenerede flammehæmmere udelukkes af miljømærkning af tekstiler, men at Danmark i øvrigt støtter forslaget. Danmark finder i øvrigt Kommissionens arbejdsmetode for kritisabel.

1. Status

Kommissionen har den 9. april 2008 (kl. 20.02) fremsendt ovennævnte forslag. Forslaget har hjemmel i art. 6, stk. 1 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 1980/2000 af 17. juli 2000 (miljømærkeforordningen) om en revideret ordning for tildeling af et EF-miljømærke.

Forslagene behandles i et forskriftudvalg i overensstemmelse med forordningens art. 17, jf. art. 5 i Rådets afgørelse 1999/468/EF (1999/468/EF art. 5). Hvis der er kvalificeret flertal for kriterierne, udsteder Kommissionen afgørelsen. Opnås der ikke kvalificeret flertal, kan Kommissionen forelægge sagen for Rådet og underretter samtidig Europa-Parlamentet. Rådet kan med kvalificeret flertal vedtage forslaget uændret eller udtale sig mod det. Hvis der er kvalificeret flertal imod forslaget, skal Kommissionen behandle sagen på ny. Handler Rådet ikke inden en frist på højst tre måneder, kan Kommissionen udstede beslutningen.

Første kriterier for tekstiler er udviklet i	1999	De nye kriterier er version nummer	3
Antallet af virksomheder i EU med licens til tekstiler (marts 2008):	75	Heraf danske virksomheder med licens til tekstiler	22
Antallet virksomheder i EU med licens til Blomsten (marts 2008):	566	Heraf danske virksomheder med licens til Blomsten (marts 2008)	50

Afstemning er planlagt til d. 24. april 2008. Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketinget.

2. Formål og indhold

Forslaget for miljømærkning af tekstiler omfatter: Tøj og tilbehør (f.eks. håndklæder, rygsække, poser, bæltter) med mindst 90% tekstilfibre, samt boligtekstiler med mindst 90% tekstilfibre, samt fibre, garn og stoffer til brug i ovennævnte produkter. Dun, fjer, membraner og overfladelag skal ikke nødvendigvis regnes med i procentandelen af tekstilfibre. Produktgruppen omfatter ikke tekstilfibre til gulv- og vægbeklædning.

Miljømærkekriterierne er især opstillet i forhold til at begrænse miljøbelastningen fra 1) *produktionen af tekstilråvarer* (f.eks. bomuld), 2) *forarbejdningen af tekstilet* (f.eks. farvning og spildevand) til 3) *indholdet af miljøfarlige og sundhedsskadelige stoffer i tekstilproduktet*.

Især proceskrav stillet til selve produktionen af tekstilet anses for vigtige i et bæredygtighedsperspektiv, da en stor del af tekstilproduktionen foregår udenfor EU, hvor EU's lovgivning ikke dækker. Blomsten kan dermed *bidrage* til miljømæssigt bedre produktionsforhold i tredjeverdenslande. Kriteriesættet indeholder desuden kriterier for kvalitet og brugsegnethed.

Kriterierne er inddelt i specifikke kriterier for hver type af fiber, procesrelaterede kriterier (f.eks. farvning og spildevand) samt kvalitet og brugsegnethed.

Miljøbeskyttelsesniveauet i forslaget til miljømærkning af tekstiler omhandler især kriterier for:

Fiberrelaterede kriterier. Behandling af råvarer:

Bomuld og uld. Der er krav til restindhold af pesticider i fibre.

For at ansøge til brug af pesticidfri bomuld kan ansøger i stedet anvende mindst 50% bomuld fra marker under omlægning til økologisk dyrkning eller certificeret økologisk bomuld.

Anvendes mellem 70-95% økologisk bomuld kan dette anføres på produktet. Tekstilet kan først benævnes økologisk bomuld, hvis al bomuld stammer fra certificeret bomuld.

Ansøger skal som minimum anvende 3% økologisk certificeret bomuld i sin årlige produktion af miljømærkede bomuldstekstiler.

Kravene til *Elastan*, *uld* og andre *keratinfibre*, *cellulosefibre*, herunder *viskose* m.fl., *kunstfibre*, herunder *polyamid*, *polyester* og *polypropylene* er vurderet at være tilstrækkelige og stort set uændret.

Proceskriterier: Vådbehandling og færdigbehandling:

Hjælpekemikalier og efterbehandlingsmidler til fibre og garn skal være bionedbrydelige eller kunne genanvendes i behandlingsprocessen. Vaskeaktive stoffer (tensider) skal være fuldstændigt aerob nedbrydelige (under forhold med ilt tilstede). En række tensider er ikke tilladt at bruge, hvor de væsentligste er LAS, Alkylphenoethoxylater (APEO'er), og flere kationiske tensider. Dels pga. miljøfarlige egenskaber og, at de ikke er nedbrydelige under anaerobe (iltfrie) forhold.

Biocider. Chlorphenoler (og salte og estere heraf), PCB og organiske tinforbindelser må ikke anvendes i forbindelse med transport eller oplagring af produkter og halvfabrikata.

Biocider må tilsættes det færdige produkt (til f.eks. at forhindre svedlugt), såfremt det overholder EU's biociddirektiv 98/8/EF, hvad angår de stoffer der er opført på bilag I, IA og IB.

Blegning. Bomuld må ikke klorbleges. Blegning af regenererede cellulosefibre (bl.a. viskose) er muligt, men mængden af halogeneret organisk materiale (AOX) i fibre må ikke overstige 250 ppm.

Tungmetaller. Der er krav til indholdet af tungmetaller i *farvestoffer* og *farvepigmenter*.

Farver i øvrigt. Krombejdse er ikke tilladt at anvende, og metalkompleksfarver er anvendelsesbegrænset i form af krav til spildevandets indhold af nikkel, krom og kobber. I forhold til lovgivningen der forbyder brugen af 22 azo-farvestoffer (der kan fraspalte kræftfremkaldende aminer) må der i et miljømærket tekstil ikke anvendes yderligere to azo-farvestoffer, 2,4-Xylidine og 2,6-Xylidine.

Farvestoffer der har CMR^{*}-effekter må ikke anvendes. En række potentielt allergifremkaldende farvestoffer må ikke anvendes.

* kræftfremkaldende, mutagene og reproduktionstoksiske effekter

PVC-tryk må ikke anvendes.

Formaldehyd. Mængden af fri og delvis hydrolyserbar formaldehyd i den færdige metervare må ikke overstige 20 ppm i produkter til børn under 3 år, 30 ppm i produkter der kommer i direkte kontakt med børns hud, og endelig må øvrige produkter maksimalt indeholde 75 ppm.

Flammehæmmere. Der er usikkerhed om kriterierne udelukker brugen af halogenerede (inkl. bromerede) flammehæmmere! Miljøstyrelsen har mundtligt fået bekræftet, at kriterierne ikke udelukker disse flammehæmmere. Øvrige flammehæmmere må ikke have CMR-effekter eller være klassificeret som miljøfarlige.

Vand- og energiforbrug. Ved ansøgning skal der fremskaffes data for vand- og energiforbrug ved vådbehandlingen.

Forbruger- og kvalitetskriterier:

Der er kriterier for farveægthed (bl.a. ved vask, lyspåvirkning og potentiel afgivelse via sved), krympning, der sikrer minimal ændring i størrelse ved vask. Kriterierne stilles til forskellige typer tekstil afhængigt af anvendelsesområde, således, at møbelpolstring, der ikke er aftageligt, ikke skal overholde et krympekrav, men krav til lysægthed. Tekstiler der ikke kan vaskes (men renses kemisk) skal heller ikke overholde et krav til krympning.

3. Nærhedsprincippet

Kommissionen har ikke redegjort herfor. Da formålet med forslaget er at udvide rækken af produktgrupper i en allerede gældende fællesskabsregulering, vurderes det, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

4. Konsekvenser for Danmark

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Forslaget medfører ingen lovgivningsmæssige konsekvenser for Danmark.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Miljømærkeordningen er frivillig, hvorfor forslaget ikke forventes at medføre konsekvenser for stat, regioner, kommuner eller erhvervsliv.

Beskyttelsesniveau

Det vurderes, at forslaget påvirker beskyttelsesniveauet positivt. Ift. miljøeffekten, er det ikke godtgjort, at kriterieniveauet vil omfatte den miljømæssigt bedste tredjedel af markedet, som ellers er målsætningen ved fastsættelsen af miljømærkekriterierne under miljømærkeordningen.

5. Høring

Et tidligere udkast end Kommissionens forslag fra d. 9. april til miljømærkekriterier for tekstiler har været i høring hos medlemmerne af Danmarks miljømærkenævn. Der er ikke indkommet høringssvar.

Til Kommissionens forslag af 9. april 2008 er der i Specialudvalget kommet høringssvar fra Danmarks Naturfredningsforening (DN) og Forbrugerrådet (FBR) efter høring i EU specialudvalget.

DN skriver:

Generelt tilslutter Danmarks Naturfredningsforening sig kritikken af såvel metode som foreslåede kriterier i de fire rammenotater, og hermed også de indstillinger, som rammenotaterne indeholder.

De mere lempelige metoder og kriterier, som generelt ses i Blomstens kriterieudvikling understreger betydningen af, at vi fortsat er afhængige af såvel Svanen som Blomsten i dansk miljømærkning. Blomsten

er stadig på mange områder for svag i kriterierne, bl.a. fordi industriens lobbykræfter i Bruxelles er langt stærkere end miljø og forbruger.

FBR skriver:

Forbrugerrådet beklager den korte svarfrist og henviser til de europæiske organisationer EEB og BEUC høringskommentar til Kommissionen (ikke vedlagt).

Der er flere punkter der bør ændres og som Danmark bør kæmpe for: der skal ikke tillades flammehæmmere og biocider i tekstiler.

Miljøministeriet har efter høringsfristens udløb i Specialudvalget modtaget et samlet hørings svar fra Det Økologiske Råd, Danmarks Naturfredningsforening og CO-Industri, som overordnet tilslutter sig den danske holdning.

6. Forhandlingssituationen

Kriterieudviklingen er foregået i en arbejdsgruppe og ledet af Frankrig. Danmark forestod forrige revision af kriterierne. Kriterierne er i omfang og struktur ikke ændret væsentligt, men er især på vigtige områder blevet skærpet. Væsentlige diskussioner har især været indenfor områderne:

Overordnet har en tilnærmelse af krav til den tysk/østrigske Øko-tex ordning været diskuteret. Herudover har forhandlingerne især drejet sig om krav til bomuld (indhold af økologisk bomuld), brug af biocider i tekstilforarbejdning, formaldehydindhold, metalkompleksfarvestoffer og bromerede flammehæmmere, og blegning af bomuld.

Det private tysk/østrigske Øko-tex mærke har en vis udbredelse, og kan ses på en del tekstilprodukter i EU. Øko-tex mærket er ikke et miljømærke, men primært en ordning, der kontrollerer for sundhedsskadelige stoffer i slutproduktet, og dermed ikke direkte brugen af miljøfarlige og sundhedsskadelige kemikalier i selve produktionen af tekstilet. Udbredelsen af Øko-tex mærket har medført et naturligt ønske om en tilnærmelse af Blomstens krav til Øko-tex mærket, hvor muligt og relevant. Da Blomsten er et livscyklusbaseret miljømærke har der været enighed om, at kriterier skulle stilles i alle relevante dele af tekstilproduktionen.

Ønsket om at anvende økologisk bomuld har været udbredt og støttet af Danmark. Omkring 2% af bomuldsmarkedet er økologisk, og derfor har nogle lande argumenteret med, at der ikke er nok økologisk bomuld til, at det kunne indgå som krav i Blomsten. Kravet som det ligger på 3% menes at være et godt kompromis, og har også en vigtig signalværdi.

Flere producenter har ønsket at få lov til at anvende biocider i miljømærkede tekstiler. Danmark og andre lande har argumenteret kraftigt for at bibeholde kravet, hvilket ikke er lykkedes. Brugen af biocider i almindelige tekstilprodukter anses fra dansk side at være unødvendig.

Et dansk argumenteret krav om også at udelukke brugen af biocider til konservering under transport af halvfabrikata, dvs. transport af metervare fra f.eks. Østasien til Europa er heller ikke blevet hørt. Flere danske importører har udtalt, at det oftest er mere vigtigt at have en god leverandørstyring og korte leveringstider end, at metervarerne er konserveret.

Krav til indhold af formaldehyd er en dansk mærkesag, især pga. risiko for allergi/overfølsomhed, og kriteriet er nu mærkbart skærpet, idet indholdet af frit formaldehyd i et tekstil nu må kun være 75 ppm (før 300 ppm). For tekstiler der kommer i direkte kontakt med huden er grænsen 30 ppm og for produkter til børn under tre år er grænsen 20 ppm, der også er detektionsværdien ved analyse. I en netop offentliggjort analyse fra Miljøstyrelsen af babyprodukter på det danske marked havde 3 ud af 7 ammepuder koncentrationer af formaldehyd på hhv. 26, 65 og 100 ppm. Skærpelsen af kravet til formaldehyd er en delvis tilnærmelse til Øko-tex mærket, der dog også i andre anvendelser tillader et højere formaldehydindhold.

Danmark har ønsket metalfarvekomplekser udelukket af produktgruppen, hvilket der ikke har været opbakning til. Metalfarvekomplekser indeholder især tungmetallforbindelser af Nikkel, Krom og kobber. Disse metaller er bl.a. tilladt at bruge med henvisning til også at kunne farve tekstiler med mørke farvenuancer.

Brugen af klor til blegning af bomuld er nu udelukket. Klorblegning af regenererede cellulosefibre (f.eks. viskose) anses stadig for nødvendigt. Danmark støtter, at bomuld ikke kan bleges.

Flammehæmmere. Danmark har foreslået og støttet, at halogenerede (bromerede og chlorerede) flammehæmmere udelukkes fra miljømærket tekstiler. Kommissionen har i sit sidste udkast ændret ordlyden, så kriteriet om flammehæmmere er dobbelttydigt mht. om de halogenerede flammehæmmere faktisk er udelukket, eller om det kun er de halogenerede flammehæmmere, der i øvrigt udelukkes af kriterier som øvrige ikke-halogenerede flammehæmmere (bl.a. CMR-effekter og miljøfarlighed). Flere lande i EU har krav om flammehæmning af tekstiler og møbler, og derfor kan der ikke findes opbakning til at udelukke flammehæmning i Blomsten.

I forhold til de nuværende kriterier er det nu obligatorisk for ansøger at oplyse om vand- og energiforbrug i vådbehandlingen af tekstilet. I et livscyklusperspektiv er det den del af tekstilets *produktion* der er absolut mest vand- og energikrævende (i *hele* tekstilets livscyklus er det forbrugers forbrug af vand og energi til tøjvask, der er mest vand- og energiforbrugende). Kriteriet er relevant, idet øget fokus hos producenten på vand og energi kan være med til at reducere forbruget. Der har ikke kunnet opnås enighed om at sætte egentlige krav til maksimalt vand- og energiforbrug, primært fordi sikre data ikke findes. Set i forhold til klimadiskussionen er kriteriet vigtigt, og kan bane vejen for et egentlig krav til maksimalt vand- og energiforbrug pr. produceret tøjmenge.

7. Regeringens holdning

Regeringen agter at støtte de foreliggende kriterier, såfremt kravet til halogenerede flammehæmmere præciseres og udelukker disse forbindelser. Regeringen er også af den overbevisning, at kriterierne ikke må svækkes i forhold til det foreliggende forslag. I en samlet vurdering vil miljøbeskyttelsesniveauet i kriterierne være højere, både i forhold til lovgivningen og de gældende miljømærkekriterier. Forslaget indeholder tillige proceskriterier for selve produktionen af tekstiler udenfor EU. Kravet bidrager til en mindre miljøbelastning fra tekstilproduktion i tredje verdenslande.

Kommissionens forslag er især skærpet på områder: 1) kravet om indhold af 3% økologisk bomuld, 2) klorblegning af bomuld, der nu er udelukket, og endelig skærpelsen af kravet til indhold af formaldehyd.

Regeringen lægger afgørende vægt på, at kravet til blegning af bomuld, og formaldehyd ikke svækkes.

Kommissionens sidste øjeblikkendring af kravet til halogenerede flammehæmmere giver Danmark betænkeligheder. Dels fordi kravet er dobbelttydigt skrevet, og dels fordi Danmarks holdning er, at halogenerede (inkl.) bromerede flammehæmmere ikke hører til i et miljømærket produkt.

Danmark vil arbejde for at teksten præciseres (så der ikke er tvivl om kriteriets ordlyd), og vil lægge afgørende vægt på, at miljømærket tekstil ikke må indeholde halogenerede flammehæmmere. Danmark finder det utænkeligt at anvende f.eks. deca-BDE i miljømærkede tekstiler, når Danmark har fået medhold i, at denne flammehæmmer stadig er omfattet af EU's RoHS lovgivning, hvad angår indhold af bromerede flammehæmmere i elektrisk udstyr. I modsætning til elektrisk udstyr er tekstiler ikke omfattet af indsamlingsordninger, og der er risiko for, at de halogenerede flammehæmmere udvaskes til vandmiljøet ved almindelig tøjvask, eller senere ender i forbrændingsanlæg, hvor de kan omdannes til endnu mere skadelige stoffer. Endelig vil der være lande, hvor et tekstil kan ende på deponi.

Kommissionen har i det foreliggende og sidst udsendte forslag uventet tilladt brugen af biocider i et miljømærket tekstilprodukt. I Danmark anbefaler Miljøstyrelsen generelt, at man vælger produkter uden bakteriedræbende stoffer som f.eks. triclosan, der kan skade miljøet og er mistænkt for at fremme resistente bakterier. Kommissionens forslag er en svækkelse af miljømærkekriterierne som de gælder i dag. I praksis har ændringen ingen betydning her og nu, idet ingen biocider endnu er optaget på biociddirektivets bilag I, IA og IB til brug i tekstiler. Ændringen er alligevel uheldig, da det kan forudses, at EU med tiden vil godkende sådanne biocider til brug i tekstiler.

Biociddirektivet regulerer ikke biocider i behandlede artikler, der er produceret udenfor EU. Dette kunne f.eks. være imprægneret tøj. Ved at henvise til biociddirektivets godkendte biocider, vil der være strengere

krav til miljømærket tekstil produceret udenfor EU i forhold til ikke-mærket tekstil fra lande udenfor EU. Dette er positivt, men stadig en svækkelse i forhold til de gældende kriterier, som slet ikke tillader biocider.

Danmark vil i forhandlingerne fortsat arbejde for, at biocider ikke kan anvendes i miljømærkede produkter. Fastholder Kommissionen sin position, vil Danmark lægge vægt på, at kravet om brug af godkendte biocider, kun omfatter de biocid aktivstoffer, der er godkendt til det relevante anvendelsesområde (tekstiler). Samtidigt vil Danmark lægge vægt på, at R53 klassificerede biocider udelukkes. Sådanne biocider vil miljømæssigt have en uønsket længerevarende påvirkning af vandmiljøet, når de ved almindelig tøjvask ender i vandmiljøet.

Regeringen vil fortsat arbejde for et højere indhold af økologisk bomuld og udelukkelse af brugen af metalkompleksfarver i Blomstens miljømærkekriterier for tekstiler.